

Souhlas obcí s vyhledáváním úložiště - jednání na vládní úrovni

*Dalibor Stráský
Praha, 26.11.2009*

Koncepce nakládání s radioaktivními odpady a vyhořelým jaderným palivem v České republice

- Dokument schválila vláda ČR dne 15.5.2002 s nesouhlasným stanoviskem Ministerstva životního prostředí v rámci procesu posuzování vlivu na životní prostředí.
- Koncepce, ač se to od ní podle názvu očekává, neobsahuje konkrétní opatření k nakládání s radioaktivními odpady a vyhořelým jaderným palivem, tím méně postup vyhledávání úložiště.
- V kapitole 4.4 „Koncepční doporučení pro nakládání s vyhořelým jaderným palivem a vysoce aktivními odpady“ se praví toliko:

„Výstavba hlubinného úložiště je podmíněna prokázáním jeho dlouhodobé bezpečnosti. Proto bude pokračovat program vývoje hlubinného úložiště směřující k výběru a potvrzení vhodnosti finální lokality a zahrnující dostatečně dlouhou ověřovací fázi experimentů v podzemní laboratoři. Do doby zahájení provozu hlubinného úložiště musí být zabezpečeno skladování vyhořelého jaderného paliva a vysoce aktivních odpadů.“

Programové prohlášení vlády České republiky

- Další kroky ve vyhledávání hlubinného úložiště vyhořelého jaderného paliva bude vláda činit transparentně a nepřekročitelným kritériem bude souhlas dotčených obcí.

USNESENÍ

VLÁDY ČESKÉ REPUBLIKY

ze dne: 25. července 2007 č. 849

o Plánu nelegislativních úkolů vlády na 2. pololetí 2007
a o Přehledu námětů navržených výhledově
pro Plán nelegislativních úkolů vlády na 1. pololetí 2008

Vláda

schvaluje

1. Plán nelegislativních úkolů vlády na 2. pololetí 2007, uvedený v příloze č. 1 tohoto usnesení,

Přehled plánovaných úkolů, jejichž předkladatelem je MPO:

1. Analýza možnosti zapojení obcí do rozhodovacího procesu o umístění hlubinného úložiště vyhořelého jaderného paliva

Termín: 7/07

Analýza možností zapojení obcí do rozhodovacího procesu o umístění hlubinného úložiště

Obce mají stávajícími právními předpisy jasně vymezenou působnost a schopnost účinně hájit své lokální zájmy, právo na samosprávu nemůže ale být neomezené. **Stát musí být schopen v odůvodněných případech prosazovat své zájmy i proti vůli jednotlivých obcí, což se odráží v logice územního plánování dle stavebního zákona (pokud původce splnil předepsané povinnosti, stává se podle zákona vlastníkem radioaktivních odpadů stát a za jejich uložení odpovídá on, nikoli původce).** Český právní řád a správní procesy jsou natolik komplikované a praxe neustálená, že u každého záměru mohou jeho odpůrci velmi dlouho úspěšně legálně odporovat a oddalovat jeho realizaci. Zavádět v této situaci výslovné právo veta obcí by jen otevřelo možnosti dalších sporů. Správní úřady navíc často v choulostivých případech prodlužují lhůty pro svá rozhodování (např. proces EIA).

V legislativě se navrhuje postupovat tak, že se upřesní nárok obcí na finanční příspěvek od státu v případě ukládání radioaktivního odpadu, a dále motivovat obce k podpoře výstavby významných průmyslových podniků na svém území, včetně jaderných zařízení.

Soustředit úsilí organizace, která se zabývá problematikou radioaktivních odpadů (Správa úložišť radioaktivních odpadů) od technicko-geologických aspektů k problematice informování veřejnosti a osvěty včetně nabídky kompenzace za souhlas obcí s činnostmi souvisejícími s vybudováním hlubinného úložiště.

VLÁDA ČESKÉ REPUBLIKY

Č.j.:2282/07

V Praze dne 22. října

2007

PROGRAM SCHŮZE VLÁDY ČESKÉ REPUBLIKY

kteřá se koná v pondělí 22. října 2007 v 09:00 hod.
v zasedací síni budovy Úřadu vlády, Praha 1, nábřeží E.Beneše 4

Pro informaci:

3.

Analýza možností zapojení obcí do rozhodovacího procesu o umístění
hlubinného úložiště

č.j. 1507/07 - materiál připojen

Předkládá: ministr průmyslu a obchodu

(dne 12 . října 2007 Č.j.: 26847/07/05200/01000)

Jednání vlády 22.10.2007

42.

Analýza možností zapojení obcí do rozhodovacího procesu o umístění hlubinného úložiště

č.j. 1507/07

Materiál předložený ministrem průmyslu a obchodu a zařazený jako bod 3 v části Pro informaci Programu schůze vlády dne 22. října 2007 byl z podnětu místopředsedy vlády a ministra životního prostředí stažen z programu jednání s tím, že bude před jeho předložením vládě provedeno připomínkové řízení.

Připomínky Ministerstva životního prostředí

Předložená analýza nikterak nesměřuje k naplnění programového prohlášení vlády České republiky. Řešení předpokládané v závěrech předkládaného materiálu nepředstavuje řešení systémové a do budoucna může přinést další problémy. V souvislosti s danou problematikou je zcela nepřijatelná teze, že „Stát musí být schopen v odůvodněných případech prosazovat své zájmy i proti vůli jednotlivých obcí“ (kapitola 4., str. 5). Její uplatnění vede ke konfliktu. Energetika postavená na takových základech nemá s energetickou bezpečností společného vůbec nic. Nelze se ztotožnit ani s tezí, že „bez rozvoje jaderné energetiky není možno zabezpečit energetickou bezpečnost“ (kapitola 4., str. 5).

Tyto výhrady akceptovány nebyly. Jako důvod bylo uvedeno, že „analýza věrně popisuje reálný stav v naší republice v přímé návaznosti na přijetí nového stavebního zákona z roku 2006.“ To ovšem nikdo nezpochyboval. Dále předkladatel trvá na tezi, že „stát musí být schopen prosazovat své zájmy“. V takto obecné formulaci samozřejmě je možné souhlasit, avšak spor se týkal prosazování zájmů v jedné konkrétní záležitosti. Přitom se ovšem připouští, že „přednost bude dána té lokalitě, kde obyvatelé vyjádří svůj souhlas“. Je tedy obtížné pochopit odpor proti tomu, aby tato zásada byla zakotvena v nějakém předpisu.

Připomínky Ministerstva životního prostředí

Předkládaná analýza obchází jádro problému. Ten nespočívá v tom, že obec nemá právo hájit své zájmy v řízeních podle stavebního práva, nýbrž v tom, že obec je vyloučena z řízení podle práva atomového. Není samozřejmě nezbytně nutné, aby se obce účastnily všech řízení podle atomového zákona, zajištěna by měla být účast jen u těch řízení, která mohou mít obzvláště závažné dopady na zájmy jiných subjektů než pouze žadatele o povolení určité činnosti. Je nutné formálně posílit postavení obcí a tím je de facto zrovnoprávnit vůči ostatním partnerům při projednávání záměru umístění jaderného zařízení. V procesu pořizování zásad územního rozvoje nemají obce možnost zabránit umístění hlubinného úložiště. Obce mohou vznášet jednak požadavky k návrhu zadání a poté námitky proti návrhu zásad územního rozvoje. Vybrané lokality pro jaderná úložiště jsou nejdříve zaneseny do zásad územního rozvoje. Tyto lokality pak musejí obce jednoduše převést do svých územních plánů, neboť tyto nemají být se zásadami v rozporu. V územním plánování však nejsou dostupné dostatečné informace a navíc bývají námitky vypořádávány pouze formálně namísto jejich skutečného zohlednění. Při územním plánování se samozřejmě vůbec neřeší problematika bezpečnosti jaderného zařízení.

Ani tyto výhrady nebyly nikterak akceptovány. Předkladatel si vede svou a i v tomto případě reaguje tvrzením „Předpokládaná analýza věrně popisuje současný legislativní stav.“, které ovšem nikdo nezpochybňuje (autor měl na mysli zřejmě předkládanou, nikoli předpokládanou analýzu). I další text ve zdůvodnění neakceptování připomínky nasvědčuje, že tato nebyla pochopena. „Řízení podle atomového zákona nemůže nahrazovat řízení podle stavebního zákona.“ – to připomínka netvrdila. „Není možné přijmout tezi, že když někdo „neuspěje“ podle stavebního zákona, bude stejnou věc „zkoušet“ podle atomového zákona.“ – tato teze se v připomínce rovněž neobjevila.

NÁVRH USNESENÍ VLÁDY ČESKÉ REPUBLIKY

ze dne .

k analýze možností zapojení obcí do rozhodovacího procesu o umístění hlubinného
úložiště

V l á d a

- I. B e r e n a v ě d o m í analýzu předloženou v bodě III.
- II. U k l á d á ministru průmyslu a obchodu zabezpečit, aby SÚRAO soustředilo své úsilí zejména na informování veřejnosti a osvěty včetně nabídky kompenzace za souhlas obcí s činnostmi souvisejícími s vybudováním hlubinného úložiště

Provede:

ministr průmyslu a obchodu

Jednání vlády 17.3.2008

15. *Analýza možností zapojení obcí do rozhodovacího procesu o umístění hlubinného úložiště* č.j. 1727/07
- *Vláda projednávání materiálu předloženého ministrem průmyslu a obchodu přerušila s tím, že ministr průmyslu a obchodu předloží vládě do 31. října 2008 nový materiál zpracovaný podle zadání vlády.
Z 12 přítomných členů vlády hlasovalo pro 12.*
  - **Během jednání vzniká myšlenka hledat lokalitu pro úložiště raději tam, kde svrchovanost má výkonná moc státu, nikoli obce, tedy ve vojenských újezdech.**

V listopadu 2008 předložena „Analýza“ znovu

„V první řadě musím s politováním konstatovat, že předložená analýza nikterak nereaguje na dosavadní vývoj projednávání záležitosti včetně jednání vlády České republiky dne 17.3.2008. Vychází tedy i nadále z předpokladu, že současné možnosti zapojení obcí do rozhodovacího procesu o umístění hlubinného úložiště jsou zcela dostačující a není nutné cokoli měnit. Tato teze byla během dosavadních jednání zpochybněna. Je též zřejmé, že kdyby byla správná, práce na vyhledávání lokality vhodné pro umístění úložiště by pokračovaly a nebyly doprovázeny protesty dotčených obcí. Dovoluji si upozornit, že kdyby nebylo zapotřebí nadále neúnosný stav řešit, nezabývala by se jím koaliční dohoda a posléze programové prohlášení vlády.

Předložený materiál tak představuje sice jinak graficky pojatou, ale již druhou verzi materiálu, který vláda České republiky v předchozí verzi neakceptovala, neboť nikterak nenaplňovala její programové prohlášení. Mé výhrady, které jsem prezentoval v připomínkovém řízení k předchozí verzi, tedy přetrvávají. Řešení předpokládané v předkládaném materiálu nepředstavuje řešení systémové a do budoucna může přinést další problémy. Zkušenost jak tuzemská, tak zahraniční ukazuje, že způsob, jímž se v České republice vybírá lokalita vhodná k vybudování úložiště vysoce aktivních odpadů, vede pouze ke konfliktu. V zemích, které tento neúspěšný koncept opustily, naopak vede úsilí k nalezení vhodné lokality k cíli.“

(z připomínek MŽP, 26. listopad 2008)

Jednání vlády 16.12.2008

38.

Analýza možností zapojení obcí do rozhodovacího procesu o umístění hlubinného úložiště č.j. 1847/08

- Vláda projednávání materiálu předloženého ministrem průmyslu a obchodu přerušila do 31. ledna 2009.
Z 13 přítomných členů vlády hlasovalo pro 13.*

NÁVRH USNESENÍ
VLÁDY ČESKÉ REPUBLIKY
ze dne č.

Vláda

I. Bere na vědomí analýzu předloženou v bodě III.

Jednání vlády 9.3.2009

11.

Analýza možností zapojení obcí do rozhodovacího procesu o umístění hlubinného úložiště

č.j. 1847/08

Materiál předložený ministrem průmyslu a obchodu byl stažen z programu jednání.

- **V databázi dokumentů vlády je materiál dnes veden jako skartovaný ...**

Přístup Ministerstva životního prostředí

Vláda ČR by měla usnesením uložit ministru průmyslu a obchodu zpracovat a předložit úpravy atomového zákona a jiných předpisů a dokumentů tak, aby byly respektovány zejména následující požadavky:

- účastenství obcí v povolovacím řízení podle § 14 atomového zákona a
- zrovnoprávnění obcí vůči ostatním subjektům při vyhledávání lokalit a povolování vybraných jaderných zařízení.